

EMOTSIONAL INTELLEKT TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK TAVSIFI

Sharafitdinov Abdulla XXX - O‘zMU Jizzax filiali o‘qituvchisi

Soyimnazarov Navro‘zbek Baxtiyor o‘g‘li - O‘zMU Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada emotsional intellekt paydo bo‘lishining psixologik tavsiflari, emotsional intellekt tushunchasiga oid turli tadqiqotlar, emotsional intellekt tuzilishi, emotsional intellekt va shaxs, emotsional intellektni rivojlantirish shart-sharoitlari, emotsional kompetentlik kabi tushunchalarning psixologik xarakteri ochib berishga harakat qilingan.

Kalit so‘zlar: Emotsiya, emotsional intellekt, baholash, hissiy tushunish va nazorat qilish, emotsional kompetentlik, empatiya, frustratsiya, ijtimoiy ko‘nikma.

Emotsional intellekt tushunchasini 1990-yilda tadqiqotchilar Dj.Meyer va P.Soloveylar ilk bor fanga kiritdilar. Ularning izdoshlari sifatida D. Goulman tan olinadi. Chunki, D.Goulman o‘z davrida matbuot va turli ilmiy kongresslarda “emotsional intellekt” tushunchasi bilan bog‘liq ko‘plab chiqishlari bilan barchaning e’tiboriga tushgan edi.

P.Solovey “Emotsional intellekt” borasidagi izlanishlarida o‘ziga xos tahlilni amalga oshirib, unga ko‘ra intellekt qandaydir ideal hodisani idrok qilmaydi balki, emotsiya bu vazifani bajaradi. Ya’ni emotsional intellekt - emotsiyalarda ifodalanuvchi shaxsning qabul qilish va tushunish qobiliyati shuningdek, aqliy jarayonlarga asoslangan hissiyotini boshqarish jarayoni hamdir. P.Solovey fikricha, “emotsional intellekt” to‘rt qismdan iborat.

1. O‘z hislarini va o‘zgalarning emotsiyalarini his qilish yoki qabul qilish qobiliyati;
2. Aqlga yordamlashuvchi o‘z emotsiyalarini yo‘naltirish qobiliyati;
3. U yoki bu emotsiya ifodalanishlarini tushunish qobiliyati;
4. Emotsiyalarni boshqarish, nazorat qilish hamda tartiblash qobiliyati.

Tadqiqotchi I. N. Andreeva “emotsional intellekt” tahliliga o‘ziga xos yondoshib, uni boshqalar va o‘z hislarini tushunish jarayonidagi emotsiya va intellektning kesishgan nuqtasi deb ta’riflaydi.

Hissiy intellekt - EI (hissiy intellekt) hissiyotlardan oqilona foydalanish va boshqarishdir. Hissiy intellektni his-tuyg‘ularning jiddiyligi va ularning namoyon bo‘lish kuchidan ajratish kerak. Birinchidan, agar odam, masalan, o‘z his-tuyg‘ularini zo‘ravonlik bilan ifoda etsa va yuqori EQga ega bo‘lsa, bu har doim ham uning yuqori EIga ega ekanligini anglatmaydi. Emotsional shaxs (yuqori emotsionallik koeffitsientiga ega) - bu o‘z his-tuyg‘ularini boshqalarga qaraganda kuchliroq his qila oladigan va ifoda eta oladigan odam, yuqori hissiy intellektga ega bo‘lgan odam - bu his-tuyg‘ularni aniqlay oladigan va malakali foydalana oladigan odamdir.

Yuqori hissiy intellektga ega odamlar o‘z his-tuyg‘ularidan samarali foydalana oladilar. EI past bo‘lganlar ularga e’tibor bermasliklari, noto‘g‘ri talqin qilishlari yoki bu signallardan foydalanmasdan ularga to‘liq bo‘ysunishlari mumkin. Ikkinchidan, EQdan foydalanganda ko‘pincha aql va his-tuyg‘ular o‘rtasida noto‘g‘ri kontrast mavjud va hatto hissiy intellekt oddiy aqldan muhimroq bo‘lishi mumkinligi ta’kidlanadi. Darhaqiqat, EI ong va his-tuyg‘ular ajralmas bir butun bo‘lib, inson xatti-harakatlariga birgalikda hissa qo‘shishini anglatadi.

“Emotsional kompetensiya” bu - inson tomonidan o‘zining va boshqalarning his-tuyg‘ularini tushunish va baholashdagi barcha bilim va ko‘nikmalari hamda malakalaridir. Emotsional intellektning muayyan darajasi emotsiyalar bilan bog‘liq bo‘lib, u aniq ko‘nikmalarni o‘rganish uchun o‘ta muhimdir.

Hissiy intellekt butun dunyoda dolzarb mavzuga aylanib, ilmiy laboratoriyadan biznes hamjamiyatiga o‘tdi. Asl nusxaga to‘g‘ri kelmaydigan hissiy intellektning takrorlangan, juda soddalashtirilgan, yangi nazariyalari va amaliyotlari kattalar va bolalar rivojlanishi uchun bozorda jadal sotila boshladi. Ba’zi ota-onalar turli adabiyotlarni o‘qish orqali bolaning hissiy intellektini

mustaqil ravishda rivojlantiradilar. Keling, hissiy intellektning tarkibiy qismlarini ko'rib chiqaylik.

Tuyg'ularni tan olish - insonning o'z his-tuyg'ularini va boshqa odamning his-tuyg'ularini (mimika, imo-ishoralar, xatti-harakatlar, ovoz bilan) tan olish qobiliyati. Hozir qanday his-tuyg'ularni boshdan kechirmoqdasiz? Farzandingiz qanday his-tuyg'ularni boshdan kechiradi? Bu savollar ko'p odamlarni boshi berk ko'chaga olib boradi, chunki ular to'g'ri so'zlarni topa olmaydilar. Tuyg'ularning ABC ni, o'zingizdagi va boshqalardagi ma'lum bir tuyg'uni qanday tanib olishni bilish muhimdir. Muammolarni hal qilishda his-tuyg'ulardan foydalanish - bu aqliy faoliyatni rag'batlantirish va muammolarni hal qilish uchun hissiyotlarni oqilona yo'naltirish qobiliyati. Qandaydir kutilmaganda paydo bo'lgan tuyg'u muhim natijaga erishishingizga xalaqit bergan vaziyatni eslaysizmi? Yoki, aksincha, muammoni hal qilishga yordam berdimi? Har bir tuyg'u muhim funktsiyaga ega va muayyan vaziyatlarda sizga va bolangizga yordam beradi.

Tuyg'ularni tushunish - his-tuyg'ularning sabablarini aniqlash qobiliyati; vaqt o'tishi bilan hissiy holatlar qanday o'zgarishini taxmin qilish (hissiy stsenariylar) va murakkab his-tuyg'ular va his-tuyg'ularni tushunish. Farzandingizga qarang. U hozir boshdan kechirayotgan hissiyotning sababi nimada? Ko'pincha o'smirlar bilan muloqotda bo'lganimizda, bizning zararsiz so'zlarimiz (biz o'zimizga ko'rinadigandek) ularga zo'ravon hissiy reaksiyaga sabab bo'lishini sezamiz. Nima bo'lishi mumkin? Ehtimol, ayni paytda siz bolaning qadriyatlariga tegib, u uchun juda muhim bo'lgansiz va buni sezmasdan, siz ularni qadrsizlantirdingiz.

Tuyg'ularni boshqarish - bu his-tuyg'ularni tartibga solish, o'z va boshqalarning his-tuyg'ularini uyg'otish va maqsadlarga erishish uchun yo'naltirish qobiliyati. Agar bu tuyg'u sizga hozir yordam bermasa, qanday qilib o'tish mumkin? Siz uchun qanday strategiyalar ishlaydi?

Biz o'z his-tuyg'ularini boshqarishda usta bo'lgan odamlarni ham bilamiz. Ular stressli vaziyatlarda g'azablanmaydilar. Buning o'rniga ular muammoga

qarash va xotirjamlik bilan yechim topish qobiliyatiga ega. Ular ajoyib qaror qabul qiluvchilar va ular sezgilariga qachon ishonishni biladilar. Biroq, ularning kuchli tomonlariga qaramay, ular odatda o'zlariga halol qarashga tayyor. Ular tanqidni yaxshi qabul qiladilar va o'z faoliyatini yaxshilash uchun undan qachon foydalanishni bilishadi. Bunday odamlar yuqori darajadagi hissiy intellektga ega. Ular o'zlarini juda yaxshi bilishadi va boshqalarning hissiy ehtiyojlarini ham his qilishlari mumkin.

Hissiy intellekt nima? Har birimiz har xil xarakterga egamiz, har xil istak va ehtiyojlar va his-tuyg'ularimizni ko'rsatishning turli usullari mavjud. Bularning barchasidan o'tish uchun xushmuomalalik va zukkolik kerak - ayniqsa, hayotda muvaffaqiyat qozonishga umid qilsak. Bu yerda hissiy intellekt muhim ahamiyatga ega.

Hissiy intellekt - bu sizning his-tuyg'ularingizni tan olish, ular sizga aytayotgan narsalarni tushunish va his-tuyg'ularingiz atrofingizdagi odamlarga qanday ta'sir qilishini tushunish qobiliyatidir. Bu sizning boshqalarni idrok etishingizni ham o'z ichiga oladi: ularning his-tuyg'ularini tushunganingizda, bu sizga munosabatlarni yanada samarali boshqarish imkonini beradi. Yuqori hissiy intellektga ega bo'lgan odamlar odatda ko'p ishlarida muvaffaqiyat qozonishadi. Ular boshqalarni yaxshi his qilishlari sababli, ular tezda g'azablangan yoki xafa bo'lgan odamlarga qaraganda tezroq yechim topadilar. Hissiy intellektning xususiyatlari 1995 yilda amerikalik psixolog Daniel Goleman o'zining "Hissiy intellekt - nega IQ dan ko'proq ahamiyatga ega bo'lishi mumkin" nomli kitobida hissiy intellektni belgilaydigan besh elementdan iborat tizimni ishlab chiqdi:

O'z-o'zini anglash - Yuqori hissiy intellektga ega bo'lgan odamlar odatda o'zlarini juda yaxshi bilishadi. Ular his-tuyg'ularini tushunishadi va shuning uchun ular his-tuyg'ularini boshqarishiga yo'l qo'ymaydilar. Ular o'ziga ishonadilar - chunki ular o'zlarining sezgilariga ishonishadi va his-tuyg'ularini nazoratdan chiqarishga yo'l qo'ymaydilar. Ular, shuningdek, o'zlariga halol qarashga tayyor. Ular o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini bilishadi va ular yaxshiroq ishlashlari

uchun ushbu sohalarda ishlaydilar. Ko'pchilik bu o'z-o'zini anglash hissiy intellektning eng muhim qismi ekanligiga ishonishadi.

O'z-o'zini tartibga solish - bu his-tuyg'ular va impulslarni nazorat qilish qobiliyati. O'z-o'zini tartibga soluvchi odamlar, odatda, o'zlarini haddan tashqari g'azablanish yoki hasad qilishlariga yo'l qo'ymaydilar va beparvo qarorlar qabul qilmaydilar. Ular harakat qilishdan oldin o'ylashadi. O'z-o'zini tartibga solishning o'ziga xos xususiyatlari - o'ychanlik, o'zgarishlarga qulaylik, halollik va yo'q deyish qobiliyati.

Motivatsiya - Yuqori darajadagi hissiy intellektga ega odamlar odatda motivatsiyaga ega. Ular uzoq muddatli muvaffaqiyat uchun darhol natijalarni kechiktirishga tayyor. Ular yuqori mahsuldor, qiyinchilikni yaxshi ko'radilar va har qanday ishda juda samarali.

Empatiya – Bu ehtimol, hissiy intellektning ikkinchi eng muhim elementidir. Empatiya - bu atrofdagilarning xohish-istaklari, ehtiyojlari va nuqtai nazarlarini aniqlash va tushunish qobiliyati. Empatiyaga ega bo'lgan odamlar, hatto bu his-tuyg'ular aniq bo'lmasa ham, boshqalarning his-tuyg'ularini tan olishda yaxshi. Natijada, empatik odamlar odatda munosabatlarni boshqarish, tinglash va boshqalar bilan munosabatda bo'lishda mukammaldir. Ular stereotiplardan va tezda hukm qilishdan qochishadi va o'z hayotlarini juda ochiq, halol tarzda o'tkazadilar.

Ijtimoiy ko'nikmalar - Odatda yaxshi ijtimoiy ko'nikmalarga ega odamlar bilan gaplashish va ularga yoqish oson, bu yuqori hissiy intellektning yana bir belgisidir. Kuchli ijtimoiy ko'nikmalarga ega bo'lganlar odatda jamoaviy o'yinchilardir. Ular birinchi navbatda o'zlarining muvaffaqiyatlariga e'tibor berish o'rniga, boshqalarning rivojlanishi va porlashiga yordam beradi. Ular nizolarni hal qila oladilar, zo'r muloqotchilar va munosabatlarni o'rnatish va qo'llab-quvvatlashda ustalardir.

Ehtimol, siz aniqlaganingizdek, hissiy intellekt hayotingizdagi muvaffaqiyat kaliti bo'lishi mumkin, ayniqsa karerangizda. Odamlar va munosabatlarni boshqarish qobiliyati barcha rahbarlarda juda muhim, shuning uchun hissiy

aqlingizni rivojlantirish va ishlatish boshqalarga sizning ichingizdagi yetakchini ko'rsatishning yaxshi usuli bo'lishi mumkin. Hissiy intellektni qanday yaxshilash mumkin? Yaxshi xabar shundaki, hissiy intellektni o'rganish va rivojlantirish mumkin. Odamlarga qanday munosabatda bo'lishingizni kuzating. Siz barcha faktlarni bilishdan oldin hukm qilishga shoshilasizmi? Siz stereotipga egamisiz? O'zingizning fikringiz va boshqa odamlar bilan qanday munosabatda bo'lishingizga qarang. O'zingizni ularning o'rniga qo'yishga harakat qiling va ko'proq ochiq va ularning nuqtai nazari va ehtiyojlarini qabul qiling. Ish muhitingizga qarang. Yutuqlaringiz uchun e'tiborni qidirayapsizmi? Kamtarlik ajoyib fazilat bo'lishi mumkin va bu siz uyatchan yoki o'zingizga ishonchingiz yo'q degani emas. Stressli vaziyatlarga qanday munosabatda bo'lishingizni ko'rib chiqing. Har safar kechikish bo'lganda yoki biror narsa siz xohlagan tarzda sodir bo'lmaganda xafa bo'lasizmi? Siz boshqalarni ayblaysizmi yoki ularning aybi bo'lmasa ham, ularga g'azablanasizmi? Qiyin vaziyatlarda xotirjamlikni saqlash va nazorat qilish qobiliyati juda qadrlanadi. Ishlar noto'g'ri bo'lganda, his-tuyg'ularingizni nazorat ostida saqlang. Harakatlaringiz uchun javobgarlikni o'z zimmangizga oling. Agar siz kimningdir his-tuyg'ularini xafa qilsangiz, to'g'ridan-to'g'ri kechirim so'rang - qilgan ishingizga e'tibor bermang yoki odamdan qochmang. Agar biror narsani to'g'rilashga halol harakat qilsangiz, odamlar odatda kechirishga va unutishga ko'proq tayyor. Sizning harakatlaringiz boshqalarga qanday ta'sir qilishini ko'rib chiqing - bu harakatlarni amalga oshirishdan oldin. Agar sizning qaroringiz boshqalarga ta'sir qilsa, o'zingizni ularning o'rniga qo'ying. Agar buni qilsangiz, ular qanday his qilishadi? Bunday tajribani xohlaysizmi? Agar siz chora ko'rishingiz kerak bo'lsa, boshqalarga ta'sirlarni yengishga qanday yordam berishingiz mumkin? Hissiy intellekt - bu sizning harakatlaringiz va his-tuyg'ularingiz va ularning atrofingizdagilarga qanday ta'sir qilishini bilishdir. Bu shuningdek, siz boshqalarni qadrlashingizni, ularning istaklari va ehtiyojlarini tinglashingizni va turli darajalarda ularga hamdard bo'lishingiz yoki ular bilan tanishishingiz mumkinligini anglatadi.

ADABIYOTLAR

1. Abdulla, S. (2022, March). THE ROLE OF FAMILY IN THE FORMATION OF LEARNING MOTIVATION FOR ADOLESCENTS. In *Conference Zone* (pp. 286-288).
2. Abdulla, S., & Zulxaydar o'g'li, Q. M. (2022). Psychological Characteristics of Decision Making in Management. *Global Scientific Review, 1*, 14-18.
3. Abduvakilovna, Karakulova Umida, and Ravshanova Xurshida Xusanovna. "O'SMIRLARDA DEVIANT XULQ-ATVOR SHAKLLANISHIGA OILAVIY NIZOLARNING TA'SIRI." *Journal of new century innovations* 19.2 (2022): 91-94.
4. Abduvakilovna, Karakulova Umida, and Xolboyev Jasurbek Baxriddin o'g'li. "O'SMIRLARDA SALBIY XULQ-ATVOR NAMOYON BO'LISHINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI." *Journal of new century innovations* 19.2 (2022): 87-90.
5. Abduvakilovna, Karakulova Umida. "OLIY O'QUV YURTI TALABALARIDA KASBIY VA AXLOQIY SIFATLARI SHAKLLANISHINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK TAJRIBA ISHLARI NATIJALARI." *Journal of new century innovations* 19.2 (2022): 95-98.
6. Alibekov, D. (2020). Socio-philosophical basis of educational system development. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 10 (90), 24-26. SoI: <http://s-o-i.org/1.1/TAS-10-90-6> Doi: <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2020.10.90.6>
7. Alibekov, D. (2021). SOTSIALNO-FILOSOFSKIE OSNOVY RAZVITIYa SISTEMY OBRAZOVANIYa. *Jurnal muzyki i iskusstva*, 2(2).
8. Alibekov, Davron. "Sharq mutafakirlarining ta'lim-tarbiya borasidagi qarashlari." *Журнал музыки и искусства* 2.1 (2021).
9. Buribaevich, M. K., Yuldashev, S. E., & Ugli, S. L. B. (2022). Psychology of Modern Leadership as an Important Phenomenon of Effective Management. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(1).

10. Burxanovna S. M. OQUVCHILAR MUSTAQIL TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA HUQUQIY TARBIYA BERISH MEXANIZMLARI //Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture. – 2022. – T. 2. – №. 2. – C. 72-75.
11. Burxanovna S. M. PLANNING OF THEORETICAL AND PRACTICAL TRAINING IN ORGANIZING THE EDUCATION PROCESS OF FUTURE ENGINEERS //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – T. 8. – C. 222-226.
12. Daniel Goulman, Richard Boyatzis, Enni Makki Hissiy intellekt odamlarni boshqarish san’ati 2002.
13. Davlataliyevna, S. N. (2022). OILADAGI SALBIY MULOQOTNING FARZAND PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 475-478.
14. Davlataliyevna, S. N. (2022). PSYCHOLOGY AND ITS PRINCIPLES. *Scientific Impulse*, 1(5), 823-826.
15. Davlataliyevna, S. N. (2022). UMUMIY PSIXOLOGOYA VA TURLI XIL PSIXOLOGIK AMALIYOTLAR. *Scientific Impulse*, 1(5), 820-822.
16. Djumanov Sh.Z. Talabalarni kommunikativ qobiliyatlarini shakllantirish va kasbiy muomala jarayoniga tayyorlash. *Ўзбекистонда психологияни ривожлантириш муаммолари: назария ва амалиёт уйғунлиги*, 112-115.
17. Ergashevich, Y. S. (2022). KIBERHUJUMLARDAN HIMOYALASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 46-49.
18. Ergashevich, Y. S. (2022). Psychology of modern leadership as an important phenomenon of effective management”. *International Journal of Early Childhood Special Education* ISSN, 1308-5581.
19. Gulomovna R. G. TALABALARDA PEDAGOGIK MUHITNI SHAKLLANTIRISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – C. 506-509.

20. Otamuratov R.U. O‘SMIRLARDAGI KASBIY O‘ZLIGINI ANGLASHIDAGI XAVOTIRLANISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI // CARJIS. 2022. №Special Issue 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-smirlardagi-kasbiy-o-zligini-anglashidagi-xavotirlanishning-psixologik-xususiyatlari> (дата обращения: 30.01.2023).
21. Otamuratov R.U., Ochilova M. EMOTSIONAL INTELEKT TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK O‘ZIGA XOSLIGI // CARJIS. 2022. №Special Issue 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/emotsional-intelekt-tushunchasining-psixologik-o-ziga-xosligi> (дата обращения: 30.01.2023).
22. Qarshiboyeva G. Oilada bolalarni xalq og‘zaki ijodi na‘munalari asosida tarbiyalash //Архив Научных Публикаций JSPI. –2020.
23. Rahmatullayeva M. O ‘QUVCHI SHAXSINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO ‘NALISHLARI //Журнал Педагогики и психологии в современном образовании. – 2021. – Т. 1. – №. 4.
24. Rahmatullayeva M. XALQ PEDAGOGIKASIDA TA'LIM VA TARBIYA MASALARI //Журнал Педагогики и психологии в современном образовании. – 2021. – Т. 1. – №. 4.
25. Rashidova G. “COMPENTLIK” AND “COMPACTNESS” OF TINCALARING OF TALHS AND JEWELRY //Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal. – 2021. – Т. 2021. – №. 4. – С. 99-112.
26. Rashidova G. G. Socio Cultural Approach as a Modern Direction of Teacher Training //International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding. – 2021. – Т. 8. – №. 8. – С. 169-172.
27. Sattorova Mahliyo Burxanovna. (2022). TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 436–440. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/227>

28. Sharafitdinov, A., & Yusupov, U. (2022). The opportunities of educating morality for children through samples of folklore. *Eurasian Scientific Herald*, 5, 65-68.
29. Sharafitdinov Abdulla Qarshiboyev Sardor Alisher ugli 2022, The role of family in the formation of learning motivation for adolescents. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies* ISSN NO: 2770-0003 <https://zienjournals.com> Date of Publication: 30-03-2022
30. Sharafitdinov Abdulla XXX, Soyimnazarov Navro‘zbek Baxtiyor ugli, Nishonov Muhammadali Narimon ugli. Characteristics of Emotional Intelligence in Managers Volume: 01 Issue: 10|Oct–2022
31. Sharafitdinov Abdulla, Karakulova Umida Abduvakilovna, Rahmatullayeva Mushtariy Parda qizi. (2022). AXBOROT SAVODXONLIGI VA AXBOROT IZLASH XULQ-ATVORIDAGI PSIXOLOGIK OMILLAR. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 586–589. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/279>
32. Sharafitdinov Abdulla, Qurbonboyev Miraziz Zulxaydar o‘g‘li Psychological Characteristics of Decision Making in Management *Global Scientific Review A Peer Reviewed, Open Access, International Journal* www.scienticreview.com Volume 1, February 2022 ISSN (E): Pending
33. Sharafitdinov Abdulla, Yuldasheva Sojida Zoyirovna. (2022). ZAMONAVIY AXBOROTLASHTIRISH JARAYONLARINING SHAXS INDIVIDUAL XUSUSIYATLARIGA TA’SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 432–436. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/226>
34. Sharafitdinov, A., & Eshqulova, N. (2022). Xulqi ogishgan osmir oquvchilarda agressiv xatti-harakatlarning namoyon bolishi. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar*, 1(1), 483-485.
35. Sharafitdinov, A., & Shovxiyev, L. (2022). Hissiy intellekt va uning

shakllanishi. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar*, 1(1), 437-440.

36. Sharofitdinov, A. (2022). Destruktiv xulq-atvor paydo bo'lishi va shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(3).

37. Sharofitdinov, A. (2022). O'SMIRLARDA JINOYATCHILIK XULQINING KELIB CHIQISHI . *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(6), 78-81. извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5489>

38. Sharofitdinov, A. (2022). O'SMIRLARDA O'QUV MOTIVATSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA OILANING O'RNI. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(6), 82-87. извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5490>

39. Sharofitdinov, A. (2022). OILADA SIBLING MAQOMI MUNOSABATLARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(3).

40. Sharofitdinov, A. (2022). SHAXS RIVOJLANISHIDA HISSIY INTELEKTNING O'ZIGA XOS O'RNI. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(5).

41. Sharofitdinov, A. (2022). SPORT BILAN SHUG'ULLANUVCHI BOLALARNING HISSIY-IRODAVIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(5).

42. Sharofitdinov, A., & Umidjon, Y. (2022). SHAXSIY KAMOLOTDA ART-TERAPEVTIK MASHQLAR. *Журнал Педагогике и психологии в современном образовании*, 2(3).

43. Shovxiyev, L., & Sharafitdinov, A. (2022). Psixologiyada tush korish tilsimlari. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar*, 1(1), 485-488.

44. Uskanovich, O. R. (2022). PSIXOLOGIYADA XAVOTIRLANISHNING ILMIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 494-498.
45. Ustin Pavel Nikolaevich, Sharafitdinov Abdulla XXX, & Yusupov Umidjon Salim Salim ugli. (2022). Emotional Intelligence and its Adolescents Being an Exemplary. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 15, 139–145. Retrieved from <https://geniusjournals.org/index.php/ejlat/article/view/2963>
46. XXX S. A. et al. PSYCHOLOGICAL DESCRIPTION OF THE CONCEPT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – T. 7. – C. 71-75.
47. XXX, Sharafitdinov Abdulla. "CHARACTERISTICS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN MANAGERS." *European Journal of Interdisciplinary Research and Development* 8 (2022): 22-25.
48. XXX, Sharafitdinov Abdulla. "Scientific-Theoretical Psychological Analysis of Personal Activity Motivation." *Zien Journal of Social Sciences and Humanities* 14 (2022): 72-75.
49. Yuldasheva S. I.A. KARIMOV ASARLARIDA YUKSAK MA'NAVIYATLI SHAXSNI SHAKLLANTIRISH G'OYALARI //Журнал Педагогика и психологии в современном образовании. – 2021. – Т. 1. – №. 4.
50. Yuldasheva Sojida Zoirovna, Nizomov Bekhruz Umarovich, Kholova Mohina Khayot qizi, & Eshtemirov Avazbek Nodir ugli. (2022). PSYCHOLOGY OF TRUST AND SECURITY. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 1(12), 153–161. Retrieved from <http://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/365>
51. Zakirovich, Djumanov Sherali. "TALABALARDA KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARNI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI." *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research* (2022): 543-545.
52. Джуманов, Ш., & Холикулова, С. (2022). Талабаларда коммуникатив қобилиятларни шакллантириш имкониятлари. *Современные инновационные*

исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы, 1(1), 513-515.

53. Маджидов Дж Б, Маджидова В, Шарофиддинов А . Социальный интеллект как совокупность способностей, обеспечивающих адаптацию личности в обществе. страницы: 22-24 источник: актуальные вопросы современной психологии материалы международной научной конференции. 2017

54. П.М.Рахматуллаева, М.А.Маҳкамова ЁШЛАР ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШДА МОТИВАЦИЯНИНГ ЎРНИ ЁХУД УЛКАН МАҚСАДЛАР САРИ ДАСТЛАБКИ ҚАДАМ // CARJIS. 2022. №Special Issue 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlar-talim-sifatini-oshirishda-motivatsiyaning-rni-yohud-ulkan-ma-sadlar-sari-dastlabki-adam> (дата обращения: 26.01.2023).

55. Шарафитдинов А. и др. Формирование у учеников чувства общности //Образование и воспитание. –2020. –№. 2. –С. 66-67

56. Шарафитдинов А. и др. Проблема застенчивости у ребенка и ее устранение //Образование и воспитание. –2020. –№. 2. –С. 64-66.